

Lepikkolaakasammal

Alsidenmossa

Plagiothecium latebricola

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

Luonnehdinta

Lepikkolaakasammal on hento, vihreä ja haarapesäkkeinen lehtisammal. Se kasvaa pieninä, alustastaan vain hieman kohonovina kasvustolaikkuina lahoppuulla. Lepikkolaakasammal on pienin laakasammalstamme, alle 1 senttimetrin korkuinen. Muiden laakasammalten tapaan sen versot ovat litteät. Lehdet ovat tasaisesti suippenevat, kapealti teräväkärkiset ja pitkälti johteiset. Lepikkolaakasammalten erottaa muista laakasammalista pienen koon sekä lehtien kärjen juurtumahapsia ja itujyväsiä muodostavien solujen perusteella.

Elinympäristö ja levinneisyys

Lepikkolaakasammal kasvaa varjoisissa tervaleppäkorvissa ja luhdissa sekä kosteissa puronvarsi- ja rantalehdoissa järeiden lehtipuiden tyvillä ja juurilla, lahoilla maapuilla ja kannoilla. Kasvualustana on useimmiten tervaleppä. Sammal vaatii tasaista ja korkeaa ilmankosteutta. Lepikkolaakasammalta tavataan Etelä- ja Keski-Suomessa ja siltä tunnetaan nykyään reilu 200 kasvupaikkaa.

Nykytila ja uhkatekijät

Lepikkolaakasammal on taantunut metsien hakkuiden, ojitusten, vesi- ja muun rakentamisen vuoksi. Erityisesti laji on kärsinyt lahoppuun määrän vähenemisestä ja elinympäristöjen pienilmastoa kuivattavista tekijöistä. Lepikkolaakasammalen nykykanta on pirstoutunut ja sen kasvustot ovat yleensä pienialaisia. Rantojen ja puronvarsien hakkuut, rehevien kosteiden metsien ojitus ja rantarakentaminen ovat edelleen sammalen uhkana. Reilu kolmasosa lepikkolaakasammalen nykyesiintymistä on suojelualueilla.

Hoitosuositukset

Lepikkolaakasammalen kasvupaikka ja sen lähiympäristö tulisi jättää metsänhakkuiden, ojitusten ja rakentamisen ulkopuolelle. Järeän lahoppuun määrän lisääminen kasvupaikalla edistää lajin säilymistä. Osa lajille sopivista elinympäristöistä on metsälain mukaisia pienvesien lähiympäristöjä, rehevinä korpia tai lehtolaikkuja, joiden ominaispiirteiden muuttaminen on kielletty. Monet lajille sopivista elinympäristöistä ovat METSO-ohjelmaan sopivia metsäluhtia, reheviä korpia, pienvesien lähimetsiä ja kosteita lehtoja. Niissä voidaan tarvittaessa palauttaa luonnonhoitotoina vesitalous luonnontilaisen kaltaiseksi tai tuottaa lahoppuuta.

Lähteet

- Jahns, H.M. (toim.). 2001. Sanikkaiset, sammalet, jäkälät. Otava, Keuruu. 262 s.
- Parnela, A. 2009. *Plagiothecium latebricola* – vaarantunut. Teoksessa: Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. & Syrjänen, K. (toim.). 2009. Suomen uhanalaiset sammalet. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. S. 204–205. Verkkojulkaisuna: <http://hdl.handle.net/10138/38824>
- Ulvinen, T., Syrjänen, K. & Anttila, S. (toim.) 2002. Suomen Sammalet – levinneisyys, ekologia, uhanalaisuus. Suomen ympäristö 560. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 354 s. Verkkojulkaisuna: <http://hdl.handle.net/10138/40617>

Kuva: Michael Lüth